

BOEKREVIEW **VETERANEN**

Boekreview door Paul Grouwstra*

In het boek laat de Graaff veteranen vertellen over hun ervaringen tijdens uitzending. Hij vindt het belangrijk dat veteranen hun verhaal vertellen: zijn eigen vader was een getraumatiseerde veteraan en heeft zijn verhaal nooit kunnen vertellen. Dit leidde tot onbegrip en zelfs veroordeling door zijn eigen zoon. Paul de Graaff hoopt dat zijn boek veteranen aanzet tot het vertellen van hun verhaal. Veteranen verdienen begrip en respect voor wat zij hebben gedaan, vooral van hun familie en vrienden.

Dit is geen boek met een verhaallijn. Na een ten geleide van de auteur, een voorwoord door Peter van Uhm en een inleiding door Paul Hoefsloot kom je bij de kern van het boek. En die kern wordt gevormd door meer dan honderd veteranen. Al die veteranen hebben hun eigen verhaal, hun eigen herinnering, waar de één soms, de ander dagelijks op terugkijkt. Het boek "Veteranen" bestaat daarmee uit meer dan honderd verhalen. Eigenlijk kun je beter zeggen dat ruim honderd mensen zijn geportretteerd rond het thema veteraan-zijn.

Geportretteerd mag in deze ook letterlijk worden opgevat. Naast een pagina tekst, is per veteraan een paginagrote portretfoto opgenomen. Hier zie je de achtergrond als fotograaf van de auteur terug: het zijn stuk voor stuk indrukwekkende foto's. De zwartwit foto's zijn gemaakt tegen een zwarte achtergrond en tonen het bovenlichaam en hoofd van de gefotografeerde. Bovendien zijn alle veteranen in het zwart gekleed. Tegen al dat zwart springen de gezichten dan ook uitdrukkelijk naar voren. En deze gezichten maken de foto's indrukwekkend: het zijn de gezichten van mensen die iets hebben meegemaakt, mensen die zijn gevormd door wat ze hebben beleefd.

De samenstelling van de groep geportretteerden is een prima doorsnee van de veteranen populatie in Nederland: jonge en oude veteranen, mannen en vrouwen, dienstplichtigen en beroeps, veteranen met één of met veel missies achter hun naam, veteranen van alle krijgsmachtdelen, manschappen, onderofficieren en officieren en een grote variatie aan inzetgebieden. Dit maakt duidelijk dat je veteranen in alle geledingen van de maatschappij tegenkomt.

In hun verhalen vertellen de veteranen wat op hen indruk heeft gemaakt tijdens hun missie. Soms gaat het over kleine dingen, zoals de geur van het missiegebied die je nooit meer vergeet, of de dankbare blik van een kind dat iets van je kreeg. Soms zijn het ook grote dingen: de zwaargewonde die je niet kon

redden, of de naaste collega die je verloor door een bermbom. Positieve en negatieve herinneringen komen voorbij; soms zo negatief, dat professionele hulp noodzakelijk is om het leven met de herinneringen draaglijk te maken. Als ik een gemene deler uit de verhalen wil halen, dan komen saamhorigheid en kameraadschap vaak als positieve factor naar voren. Heel herkenbaar voor de meeste veteranen. Ook vond ik opvallend dat veel veteranen trots zijn op wat ze hebben gedaan. Ze hebben het gevoel bijgedragen te hebben aan iets dat goed is, hoe klein de eigen bijdrage wellicht ook lijkt.

Wat deed het boek met mij? Het raakte me absoluut emotioneel. De verhalen zijn aangrijpend door hun persoonlijke karakter en de diversiteit aan gebeurtenissen die leiden tot de indrukken van de veteranen. Maar wat de verhalen met name aangrijpend maakt is de manier waarop ze zijn vastgelegd. Het zijn geen achteraf geregisseerde verhalen, het is opgeschreven zoals de verteller het heeft verteld. Dit levert soms een staccato opsomming op, een andere keer bloemrijke volzinnen. Maar iedere keer is de emotie die de verteller wilde overbrengen behouden. En iedereen met een militaire achtergrond zal de militaire terminologie herkennen die de veteranen in hun verhaal gebruiken.

Als veteraan herken ik mezelf dus zeker in dit boek. Voor mij is het een waardevol boek. Mijn echtgenote heeft ook delen gelezen. Zij vond dat de verhalen op een mooie manier inzicht geven in de menselijke aspecten van het veteraan zijn. Ik denk daarom dat "Veteranen" inderdaad kan leiden tot meer begrip en respect van mensen voor veteranen in hun omgeving.

Boekgegevens:

Veteranen | Paul de Graaff | 2021 | 2010 Uitgever, Rotterdam
ISBN 9789490951689 | 228 pagina's